

MEF Kütüphane’de Pandemi Süreci ve Sonrasında

# “Yeni Normal”de Kütüphanelerin Rolü

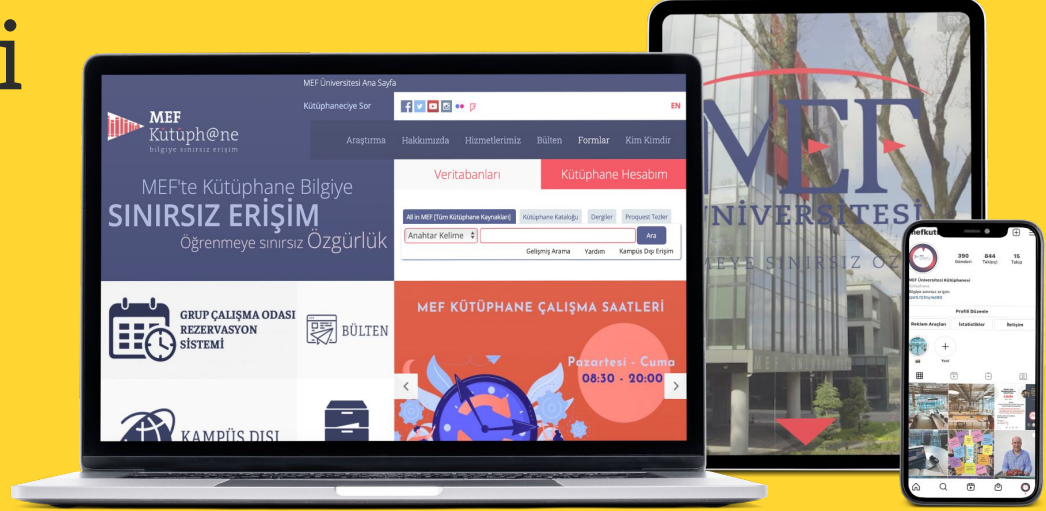
“Akademik Kütüphaneler Özelinde Bir Değerlendirme”

*RAMAZAN ÇELİK / MEF Üniversitesi Kütüphanesi  
Bilişim ve İletişim Teknolojileri Birim Sorumlusu*

GİB21. Gelecek İçin Bilgi Çalıştayı  
Yeni Normalde Bilgi İhtiyacı

21 Ekim – 24 Ekim 2021

# Pandemi Süreci ve Sonrasında Kurum Desteği



- Pandemi sürecinde kurumun kütüphane yönetimine desteği. (*Bütçe, Teknoloji, Teşvik ve diğer olanaklar*)
- Kütüphane yönetiminin desteği.
- Kütüphanecinin kullanıcıya desteği.

# Yeni Veritabanı Abonelikleri

- Normal şartlarda abonelik yerine işbirliği yoluyla temin edilen kaynaklar pandemi döneminde **aboneliklere** dönüştürüldü.
- Veritabanı aboneliği **36'dan 43'e** yükseldi.
- Yasaklar (kapanma) nedeniyle erişilemeyen basılı yayınların açığı farklı yayınevleri aracılığı ile **abone ve satın alma yöntemiyle** sağlanarak belli bir oranda kapatıldı.
- Erişim sağlanan e-Kitap sayıları **321.000'den 509.000'a** yükseldi.
- Basılı yayın bütçesinin büyük bir kısmı e-Kaynak aboneliği ve satın alımında kullanıldı.
- **Pandemi sürecinde kullanım yoğunluğu ve indirme oranları nedeniyle yayıncılar kullanım şartlarını ve politikalarını yeniden düzenlemeye başladı.**

# Yayınevlerinin Ücretsiz Sunduğu Veritabanı İçerikleri

+

## Deneme Veritabanı Erişimleri

- Çok sayıda yayınevi özellikle Covid - 19 ile alakalı içerikleri ( Makale, Dergi, ve e-Kitaplar ) ücretsiz erişime sundu.
- Pandemi sürecinde bazı yayınevleri **30 – 60 – 90 günlük** deneme erişimine açtıkları bir çok veritabanını **6 - 12 aylık** olarak sınırlı veya sınırsız olmak suretiyle erişime açtı.
- Deneme veritabanları ile koleksiyonlar hiç olmadığı kadar çeşitlenerek içerik genişledi.
- Pandeminin ilk başlangıcında hızlı aksiyon alan 30'dan fazla yayınevi ilk etapta Covid-19 içeriklerini akabinde ise bütün içeriklerini ücretsiz açtıklarını paylaştılar.
- Bazı yayınevleri Kuzey Amerika, Avrupa ve Avustralya sundukları içeriklerle diğer coğrafyalara Asya, Ortadoğu, Güney Amerika'ya sağladıkları içerikler aynı değildi. ( *Adil bir erişim hizmeti sağlanmadı* )

Veritabanı sayıları arttı

Erişim periyotları değişti

İçerikte çeşitlilik ilgi çekti

Kullanım ve indirme oranları değişti

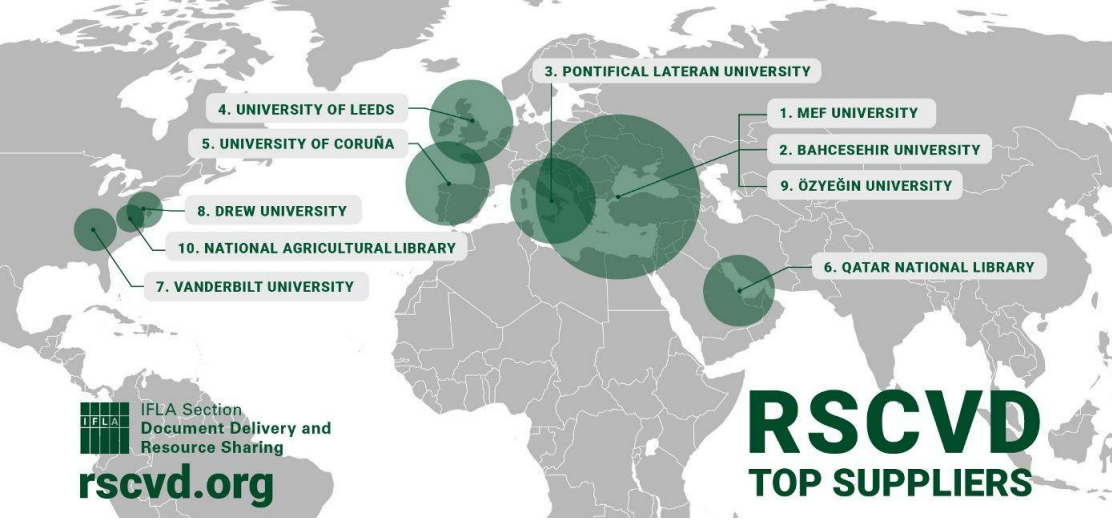
# e-Kaynak Sağlamada Yeni Ulusal Girişim “İMECE”

- İLL hizmetlerinde online ortamda yer alan Makale, Kitap bölümü ve Tez taleplerin sağlanması (KİTS, TÜBESS, KİTS - İmece) ile Ulusal düzeyde devam ederken, IFLA RSCVD girişimi ile ücretsiz e-Kaynak sağlama Uluslararası bir boyut kazandı.
- İMECE e-kaynak talep ve sağlama işlemleri KİTS Platformu üzerinden gerçekleştirilmektedir.
- KİTS istekleri kurum seçilerek yapılırken İMECE talepleri kayıtlı bütün kurumlara düştüğünden sağlama sürecinde hız kazanmıştır.
- MEF Kütüphane olarak İMECE girişimine sağlanan e-Kaynak sayısı 4'tür.

# e-Kaynak Sağlamada - Yeni Uluslararası Girişim

## “Resource Sharing During COVID-19 ( IFLA - RSCVD)”

- IFLA Doküman Sağlama ve Kaynak Paylaşımı (**Document Delivery and Resource Sharing (DDRS)**) Daimi Komitesi'nin COVID-19 salgını süresince uluslararası kaynak paylaşım faaliyetlerini kolaylaştırmak için 21 Nisan 2020 tarihinde başlattığı ve 31 Ağustos 2020 tarihine kadar sürecek yeni bir girişim olarak başlamış bu hizmeti sonlandırmadan devam etme kararı almıştır.
- Olağanüstü COVID-19 Koşullarında kütüphaneler için yeni kaynak paylaşım hizmeti GÖNÜLLÜK ESASINA göre yapılmaktadır.
- 100'ün üzerinde kurumdan 130 gönüllü tarafından yürütülmekte ve her geçen gün bu sayılar artmaktadır.
- Ulusal ve Uluslararası alanda ücretsiz kaynak paylaşımı gerçekleştirilmektedir.
- Bu girişimden yararlanmak için içerik sağlamak ya da üyelik gerekmez. ( Makale : <https://rscvd.org/> - Kitap Bölüm : <https://rscvd.org/book> )



- MEF Kütüphane olarak IFLA RSCVD girişimine sağlanan e-Kaynak sayısı **1602**'dir.
- RSCVD girişimi **Avrupa Birliği Proje** başvurusu kabul edilmiştir.
- Uluslararası Kütüphane Dernekleri Federasyonu (IFLA) tarafından 45'ten fazla alt birim arasından seçilen ve Federasyonun küresel hedeflerine katkı sağlayan, aktif çalışmalar yürüten birimlere her yıl **"Dinamik Birim ve Etki Ödülü"** verilmektedir ve bu sene RSCVD girişimi *IFLA doküman sağlama ve kaynak paylaşımı komitesi* **"Dinamik Birim ve Etki"** ödülüne layık görülmüştür.

# Pandemi Sürecinde «ILL Hizmetleri» «Mart 2020 - Eylül 2021»

Yurtiçi kütüphanelerden talep edilen yayın sayısı

74

MEF Kütüphane'den talep edilen yayın sayısı

1

Yurtiçi kütüphanelerden sağlanan e-kaynak sayısı  
"Makale + Kitap Bölümü"

91

IFLA RSCVD'den sağlanan yayın sayısı  
"Makale + Kitap Bölümü"

18

İMECE için sayılan e-kaynak sayısı

4

Yurtiçi kütüphanelerden sağlanan yayın sayısı

73

MEF Kütüphane'nin sağladığı yayın sayısı

1

Yurtiçi kütüphanelere MEF Kütüphane'nin sağladığı e-kaynak  
"Makale + Kitap Bölümü"

27

IFLA RSCVD için MEF Kütüphane'nin sağladığı yayın sayısı  
"Makale + Kitap Bölümü"

1602

1891

ILL HİZMETLERİ  
TOPLAM İŞLEM SAYISI



# Kullanıcı Eğitim Talepleri

## “Öğrenci - Öğretim Görevlisi - Öğretim Üyesi”

# MEF Kütüphane Kullanıcı Eğitimlerimiz

## e-Kitap Koleksiyonuna Erişim ve Kullanım

- Kütüphane kataloğu ve veritabanı üzerinden e-kaynak tarama,
- e-Kitap indirme ve kullanımı

## Veritabanları

- Hangi veritabanlarını kullanmalıyım
- DOI nedir?
- Kaynak bulma yöntemleri - (Eklentiler ve Operatörler)

## Kampüs Dışından Erişim

- Kampüs içinden kütüphane kaynaklarına erişim
- Kampüs dışından kütüphane kaynaklarına erişim

## Referans Yönetim Sistemleri

- Mendeley
- Zotero
- Wizdom.ai
- Diğer kaynakça eklenti yöntemleri

# MEF Kütüphane Kullanıcı Eğitimlerimiz

## Konu Alanlarına Göre Dergi Seçimi / Dergi Kalitesi (Q1-Q2-Q3-Q4) - (Etki Değeri = Impact Factor)

- Journal Citation Reports
- Incites ( Bibliyometri çalışmaları )
- Scimago Journal & Country Rank
- Web Of Science - SCI, SSCI, A&HCI
- Web of Science Master Journal List

## Araştırma Projesi Nasıl Hazırlanır?

- Araştırma konusunun belirlenmesi
- Kaynak türleri ve seçimi
- Kaynağın güvenilirliğinin tespiti
- Araştırmanın yapılacağı mecralar
- Yardımcı ipuçları (Boolean Operators vb.
- Referans yönetim sistemi
- İntihal denetimi

# MEF Kütüphane Kullanıcı Eğitimlerimiz

## Yazar ID

- Uluslararası yazar ID'si alma (Publons = ResearcherID )
- Uluslararası yazar ID'si alma (ORCID)

## İntihal

- İntihal.NET
- iThenticate
- Turnitin

## Basılı Kitap Koleksiyonuna Erişim ve Kullanım

- Kütüphane kataloğunda kaynak tarama
- Kitap sınıflama sistemi - Raf düzeni
- Kitap rezerve işlemi
- Kütüphane Hesabım (Hesap detayları, yayın süre uzatımı)

## MEF Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv Sistemi

- Kurumsal Akademik Arşiv Sistemi veri girişi

# Eğitim Kazanımları - Değişim ve Dönüşüm

- Pandemi sürecinde öğrencilerin online iletişim becerileri arttı.
- Her iletişim kanalını kullanarak kütüphaneciye erişilebilen bir kitle oluştu. (*Kütüphaneciye Sor, e-Posta, Sosyal Medya, İş ve Cep Telefonu*) - (722 soru yanıtlandı.) (İletişim her zaman canlı tutuldu)
- Eğitim talebi ve sorular arttı.
- Soru sorma şekli ve soru içerikleri değişti.
- Kampüs Dışı Erişim sağlayamıyorum şifrem nedir sorusu yok denecek kadar azaldı.
- Veritabanlarında tek tek arama yapmak yerine keşif aracı ( Arama kutucuğu ) ile araştırma yapılmaya başlandı.
- Keşif aracı farkındalığının ardından hangi veritabanını kullanmalıyım sorusu yok denecek kadar azaldı.
- Veritabanı sol menü filtreleme özelliği, araştırma yöntemleri, yardımcı ipuçları (Boolean Operators vb.) ile araştırmanın kolaylığı anlaşıldı ve kullanılabilir oldu.
- Açık kaynak ve açık bilim içeriklerinin farkına vardılar.



- Güvenilir kaynak algısı oluştu ve hakemli dergi içerikleri kullanılmaya başlandı. ( *Wikipedia ve kaynağı belli olmayan Google içerikleri* )
- Bir üst seviye araştırma yapılmaya başlandı. ( *Hakemli dergi* ) - ( *Dergi Kalitesi - Q1, Q2, Q3, Q4* ) – ( *Etki Değeri* ) - ( *Journal Citation Report* ) – ( *Scimago Journal & Country Rank* )
- Referans Yönetim Sistemi ile ödevler hazırlanmaya başlandı. ( *Yazım stili : APA, Chicago, MLA, IEEE, vb.* ) - ( *Mendeley, Wizdom.ai, Zotero* )
- İntihal denetimi göz önünde bulundurulan % 20 -25 benzerlik oranlarını geçmeyen ödevler hazırlanmaya başlandı.
- Üniversite eğitim sisteminin ( *Flipped Learning* ) olması nedeniyle kullanıcıların online eğitimlerde adaptasyon sorunu yaşamaması, eğitimlerin başarılı olması ve sürekliliğini sağladı.
- Pandemi sürecinde **173 Eğitim gerçekleştirildi**, birebir ve sınıf eğitimlerinde Öğrenci, Öğretim Görevlisi – Öğretim Üyesi dahil **2197 kişiye erişildi**.

# Pandemi Dönemi Kazanımlar

01 Mart 2020 - 18 Eylül 2021

Kütüphaneciye Sor, e-Posta,  
Sosyal Medya, İş ve Cep  
Telefonu ile gelen soru 1000 üzeri

▼  
722

Çalışma koşullarına göre  
24 saat içerisinde  
yanıtlanan soruların toplamı

Gelen talepler üzerine çeşitli  
platform ve sınıflarda  
gerçekleştirilen eğitim sayısı

▼  
173

KULLANICI  
EĞİTİMİ

14 Yüz yüze eğitim / Kişi : 436

159 Online eğitim / Kişi : 1761

Toplam kullanıcı sayısı 3396

▼  
2197

ERİŞİLEN  
KULLANICI  
SAYISI

# Erişim ve İletişim Yöntemlerinde Çeşitlilik

- Covid – 19 süresince özellikle sokağa çıkma yasağı dönemleri ile birlikte ihtiyaçların artması sonucunda kullanıcı tercih ve alışkanlığına göre iletişim kanallarının çeşitlenmesine sebep oldu.
- Kurumsal üyeliğimiz bulunan iletişim kanalları yerine “*kullanıcı odaklı yaklaşım*” ile kullanıcının alışkanlıkları ve erişim tercihleri ile iletişim ve eğitimler gerçekleştirildi.
- Bildiği, aşına olduğu iletişim kanalları ile eğitim sağlanıyor olması soru sormaktan çekinen öğrenciye güven oluşturdu. Aynı öğrenci/ler farklı ödev ve konularda tekrar eğitim talebinde bulundu.
- Eğitimler kullanıcı tercihine göre gerçekleştirildi.
- Kütüphane Sosyal Medya hesapları ile iletişim şekli çeşitlendi.





# Tercih Edilen Eğitim Platformları

AnyDesk

Bb-Collaborate - “Kurumsal Üyelik”

Google Meet - “Kurumsal Üyelik”

Microsoft Teams

TeamViewer

Zoom - “Kurumsal Üyelik”

# Aktif Kullanılan Sosyal Medya Hesapları

Twitter

Facebook

Instagram

Spotify



# Kampüs Dışı Erişim Sistemlerinin Yaygınlaşması ve Değişim Zorunluluğu

- Kampüs Dışı Erişim hizmetlerinin yetersiz kaldığı kurumlar da Proxy Servisi devam etmek suretiyle yeni erişim yöntemlerine geçildi.
  - DeepKnowledge
  - OCLC EZProxy - “MEF Kütüphane”
  - OpenAthens
  - Proxy Servisi
  - Vetis
  - VPN
- Sadece kampüs içi erişime imkan sunan, Kampüs Dışı Erişime direnen bazı yayınevleri içeriklerinin EDS, OCLC ve Summon gibi keşif araçlarında taranabilmesi için erişim politikalarını değiştirdiler.

# Pandemi Sürecinin Kütüphaneciye Etkisi : Gelecek Planlarında Değişim



**Pandemi  
Sürecinin  
Kütüphaneciye  
Etkisi**



**Gelecek  
Planlarında  
Değişim**



## Pandemi Sürecinin KÜTÜPHANEYE Etkisi:

- Yoğun ve süresiz bir mesai kavramı oluştu.
- Kütüphane asma katta bulunan dinlenme alanları kullanıma kapatıldı.
- Grup çalışma odaları kullanıma kapatıldı.
- 350 kişilik kullanıcı kapasitesi “Ana Salon” 30’a düşürülerek grup çalışma odası rezervasyon sistemi sandalye rezervasyon sistemine dönüştürüldü.
- Maske ve mesafe kurallarına uyulması için kütüphane giriş uyarılar konuldu.
- Web duyuru sayfası ve sosyal medya paylaşımlarıyla kullanıcılarıyla olana iletişim kanalı açık tutuldu.
- Eğitimler online platformlar üzerinden yapıldı.
- Normal eğitim sürecinde, online eğitimlerde gelen sorular ve eğitim sonrasında e-posta ve kütüphaneciye sor mesajları saat farkı gözetmeksizin yanıtlandı.



## Yeni Normale Dönüşüm ve Gelecek Planlarında Değişim :

- Normal mesai kavramına geçildi.
- Kütüphane asma katta bulunan dinlenme alanları bireysel çalışma alanına dönüştürüldü.
- Grup çalışma odaları yeniden açıldı, 10 kişilik çalışma alanına 4 kişi, 6 kişilik çalışma alanına ise 2 kişi kullanabilecek şekilde yeniden düzenlendi.
- 350 kişilik kullanıcı kapasitesi 82 kişinin kullanabileceği şekilde yeniden düzenlendi.
- Maske ve mesafe kurallarına uyulması için kütüphane giriş uyarılar konuldu.
- Sosyal medya paylaşımları hız kesmeden devam etmekte.
- Uzun süre kütüphaneyi kullanmayan yada bu süreçte ilk kez gelen kullanıcılara karşı kurallara uyması konusunda özenli bir şekilde uyarılar yapılmaya başlandı.
- Eğitimler ofis ve sınıflarda yüz yüze yapılmaya başlandı.
- Maskeyi her fırsatta çıkaran kullanıcıları takip ederek maskelerini takmaları istenmekte.

## Pandemi Sürecinin KURUMA Etkisi:

- Bilgisayarı olmayan öğrenciye bilgisayar gönderdi.
- Üniversite girişte uzaktan ateş ölçer sistemi kuruldu.
- Üniversitenin hemen her noktasına temassız kullanılabilen sensörlü dezenfektan sistemi kuruldu.
- Lavabo'larda musluklar sökülerek yerine sensörlü musluklar takıldı.
- Lavabo'larda havluluklar sökülerek yerine sensörlü kağıt havlu makinesi takıldı.
- Dönüşümlü çalışma sistemi uygulanmaya başlandı.
- Dönüşümlü çalışan personele çift katlı tek kullanımlık 50'li paketler halinde aylık maske verilmeye başlandı.
- Yemekhanenin kapatılması üzerine dönüşümlü işe gelen personel için Ticket kart imkanı oluşturulup yemek ücretleri hesaplarına yatırıldı.
- Ücretsiz izne gönderilmeyen, işten çıkarılmayan ve motive edilen personel birçok alanda kuruma birincilik kazandırırken bir çok alanda MEF Üniversitesi'nin öncülük etmesini sağladı.

## Yeni Normale Dönüşüm ve Gelecek Planlarında Değişim :

- Üniversite giriş turnike sistemi yenilendi ve HES kodu tanımlanabilir hale geldi.
- Otopark girişinde el bileğinden ateş ölçümü ve personel giriş kartı okutulabilen ve HES kodu takip edilebilen cihazlar yerleştirildi.
- Öğrenci ve Personel kartlarına HES kodu tanımlanarak turnikeden geçen herkesi her 15 dakikada bir kontrol edilebilir hale geldi.
- Büyük maliyetler iklimlendirme sistemi kuruldu.
- Eğitimin başlamasıyla birlikte üniversite'nin bütün birimlerine her sabah yüksek düzey dezenfeksiyon yapılmaya başlandı.
- Yemekhane koşulları değiştirildi, yoğunluk yaşanmaması için personele Ticket imkanı sağlandı.
- Personel 21 Eylül 2021 tarihi itibarıyla akademik dönemin başladığı gün tam zamanlı olarak işe başladı.
- **Flipped Learning + Hibrit** modeliyle eğitim devam ediyor.

# Pandemi Sonrası Online Eğitimde Kütüphanelerin Rolü

## Pandemi Sürecinde Online Eğitimin Kullanıcı ve Kütüphaneciye Etkisi:

- Erişilen kullanıcı sayısı
- Dijital içerik farkındalığı
- Edinilen deneyim
- Yeni kazanımlar
- Yeni alışkanlıklar
- Doğru soruyu sorma
- Dijital platform kullanımı ve adaptasyon
- Erişilebilirliğin farkındalığı
- Öğrenme süreçlerinde etkileşim
- Online öğrenme
- Online eğitim tercihi
- Online iletişim kanallarının kullanılması
- Dijital kaynak tercihinin artması
- Erişilen e-kaynak sayısının artması
- Dijital içeriklerin kullanım oranlarında ciddi artışların görülmesi

# Uzaktan Eğitim Sürecinde Gereksinimler ve Memnuniyet Oranları

- Teknolojik altyapı için yatırım yapıldı mı?
- Akademisyene eğitim verildi mi?
- Öğrencilere yönelik bilgilendirme ve destek çalışmaları yapıldı mı?
- Canlı interaktif online dersler / senkron ve asenkron uygulamalar yapıldı mı?
- İhtiyaç duyulduğunda psikolojik destek sağlandı mı?
- İhtiyacı olan öğrenciye bilgisayar desteği verildi mi?
- Kullanıcılara e-Kaynak kullanımı ve uzaktan erişim için eğitim verildi mi?
- Üniversite + Öğretmen + Öğrenci uzaktan eğitime ne kadar hazırды?

- Uzaktan eğitim sürecinden memnun olanlar yüzde 35
- İçerik ve materyallerin orijinal olmadığını düşünen yüzde 53
- Öğretmen anlatımından memnun olmayan yüzde 51
- Uzaktan eğitimde ses ve görüntü memnun olmayan yüzde 48
- İnternet olmayan yüzde 66
- Bilgisayar / tablet olmayan yüzde 63.

<https://www.haberturk.com/turkiye-nin-uzaktan-egitim-surecinde-memnuniyet-dusuk-haberler-2679157>





## Yeni Gelecekte Kurumların Rolü :

- Çalışan motivasyonunun yüksek tutulması
- Yenilikçi yaklaşımlara açık olma
- Teknolojik altyapı ve destek

## Yeni Gelecekte Kütüphanelerin Rolü :

- Yenilikçi dijital (İnovasyon) yaklaşımlara açık olma
- Hibrid eğitim modeli
- Hibrit staj modeli
- Dijital içerik ve modellerinin tercihi
- Dijitalleşen kütüphane hizmetlerinin yaygınlaştırılması
- Dijital dönüşüm süreçlerinde açık kaynakların kullanım ve teşviki
- Dijital kaynaklarda çeşitlilik
- Dijitale dönüşüm süreçlerine adaptasyon ve kullanıcı eğitimlerinin artırılması
- Yeni EBA modellerinin tercihi
- Dijital kaynaklara erişilebilirlik - “Kampüs içi - Kampüs dışı”
- Ders kaynaklarına tek platform ve aynı arayüz ile erişilmesi “**Perlego**” “**BibliU**” vb.
- Bilgi + Medya + Teknoloji okuryazarlığı gereksinimi ve kullanımı
- BİLİŞİM ALANINDA YETKİN KÜTÜPHANECİLERİN YETİŞTİRİLMESİ

# TEŞEKKÜRLER

**Ramazan Çelik**

0505 4112922

celikr@mef.edu.tr

MEF Üniversitesi Kütüphanesi Ayazağa Caddesi No.4 Maslak Sarıyer İstanbul

**MEF Kütüphane**



FACEBOOK  
/mefkutuphane



TWITTER  
/mefkutuphane



INSTAGRAM  
/mefkutuphane